

17/07/2024

077-5006206

052-6885006

כיצד להתמודד עם הטרדות מיניות באקדמיה?

מידי שנה אלפי אנשים בישראל חווים הטרדות מיניות כאלו ואחרות. התופעה לצערנו לא פוסחת גם על המוסדות האקדמיים, שם נרשם מנעד מביש של הטרדות החל מהטרדות מילוליות, פיזיות וכלה במקרי אונס והצעות לפרסום והפצה של תכנים מיניים ואף קיום יחסי מין תמורת תשלום. דו"ח המפרט על התופעה, שהוגש לאחרונה לוועדה לקידום מעמד האישה ולשוויון מגדרי, מצביע על למעלה משלוש מאות מקרים כאשר רוב הקרבנות הן סטודנטיות ומרבית הפוגעים הם גברים הן מהסגל האקדמי והמנהלי והן סטודנטים מהשורה. כיצד תלונות על הטרדה מינית מטופלות במוסדות האקדמיים? האם ניתן להגיש תלונה במשטרה במקביל להליך הטיפול הפנימי במוסד הלימוד? האם וכיצד ניתן לתבוע פיצוי כספי בגין הטרדה מינית? עו"ד אסף דוק מסביר.

הטיפול בהטרדות מיניות במוסדות להשכלה גבוהה איננו אחיד ונתון לשיקול הדעת של אותו מוסד בו התבצעה העבירה. לרוב הטיפול לא עובר לידי המשטרה ובמידה ומדובר בהטרדה בידי מרצה - מרבית המקרים מסתיימים בפיטורים ולא בענישה מחמירה יותר. המרצה שפוטר עשוי לעבור ללמד במוסד אקדמי אחר מבלי שהמידע בנוגע לעבירות שביצע יעודכן. החוק מחייב כי המקרים ידווחו לוועדה לקידום מעמד האישה ולשוויון מגדרי אך לא ננקטת סנקציה באי דיווח. לצערנו, מרצים בכירים באקדמיה מנצלים את כוחם ויחסי המרות בינם לבין הסטודנטיות תחתיהם ומבצעים מעשים נפשעים, כדוגמת המקרה שיתואר בהמשך.

כיצד תלונות על הטרדות מיניות מטופלות במוסדות אקדמיים?

הטיפול בתלונות על הטרדות מיניות משתנה בין מוסד למוסד ובהתאם למקרה. הטיפול בפנייה עשוי לנוע בין שבוע ועד שנה שלמה בגין תלונות מסוימות. הטיפול מתנהל בהליך פנימי בהתאם לתקנון המוסד. לרוב התלונה מוגשת לנציב/ה שהוסמך לטפל בהטרדות המיניות באותו המוסד או לרכזת/ת אגודת הסטודנטים המטפל בכך. בהתאם לאפשרויות הטיפול שהנציב או הרכז ימליצו עליהם, הקרבן יחליט כיצד להמשיך. במידה והוחלט לא להגיש תלונה באופן רישמי ההליך ייעצר והפרטים יישארו חסויים.

במידה והקרבן מחליט להגיש תלונה, הנציב יערוך בירור מקיף ומעמיק עם הנילון ביחד עם עדים נוספים בכדי לקבל תמונה רחבה יותר. בתום הבירור הנציב יגיש לנשיא המוסד את מסקנותיו, אשר יחליט כיצד להמשיך בטיפול בהתאם לתקנון למניעת הטרדה מינית וכן בהתאם לתקנון המשמעת. כמו כן, חשוב לציין, שקורבן התקיפה יכול לפנות במקביל או במקום לטיפול במוסד הלימוד, להליך פלילי באמצעות הגשת תלונה במשטרה או להגיש תביעה אזרחית בגין הטרדה מינית.

מקרה לדוגמה - מרצה ששימש כפרופ' באוניברסיטה העברית בירושלים פוטר מתפקידו בגין הטרדות מיניות של סטודנטיות

פרופסור ששימש כמרצה לאנתרופולוגיה באוניברסיטה העברית בירושלים, פוטר מתפקידו על ידי בית הדין המשמעתי באוניברסיטה בגין פרשייה של הטרדות מיניות של סטודנטיות שהיו תחת הנחייתו.

הפרשה דגן החלה בשנת 2008 במהלכה נחקר הפרופסור במשטרה בחשד שביצע עבירות סחיטה ובעילה אסורה תוך שהוא מנצל את יחסי המרות של הסטודנטיות תחתיו. אומנם, הוחלט להימנע מהגשת כתב אישום כנגדו עקב התיישנות הראיות. עם זאת, הוא הועמד לדין משמעתי באוניברסיטה ובשנת 2011 ועדת המשמעת החליטה להרשיעו בעבירות משמעת של התנהגות שאינה הולמת איש סגל וכן קבעה כי יושעה ממוסד הלימוד למשך שנתיים. נקבע פה אחד כי מעשיו חמורים ביותר שכן הוא ניצל ופגע בתלמידותיו

17/07/2024

077-5006206

052-6885006

ובמוסד הלימוד. בהמשך, הוגש ערעור אשר החמיר את עונשו בידי בית הדין לערעורים שקבע כי יש לפסלו לצמיתות ולפטרו מהנחיית סטודנטים.

החוק למניעת הטרדה מינית לא פוסח על האוניברסיטה

החוק למניעת הטרדה מינית שחוקק בשנת 1988 קובע כי הטרדות בעלות אופי מיני ללא הסכמתו של אחד מהצדדים, כדוגמת התנהגות מינית פיזית או מילולית או חיזורים מיניים, מהווה עבירות פליליות. החוק לא פוסח על מוסדות לימוד אקדמיים וחל גם עליהם. כמו כן, החוק כאמור מצוין בתקנונים למניעת הטרדה מינית במוסדות להשכלה גבוהה. אומנם, למרות הניסיון להגדיר באופן חד משמעי מהי בדיוק הטרדה מינית, תמיד יותר בעניין תחום אפור וההבדל בין הטרדה פוגענית לחיזור רומנטי עשוי להתפרש בצורה שונה בקרב כל אחד ואחת. אך למען הסר ספק הוגדרו מספר התנהגויות שנחשבות להטרדה מינית שיפורטו להלן:

1. סחיטה באיומים כשהמעשה שהאדם נדרש לעשות נושא גוון מיני.
2. מעשים מגונים, המוגדרים בחוק העונשין כמעשים למטרת סיפוק, גירוי או ביזוי מיניים. המעשים יכולים להתבטא במגע גופני בעל גוון מיני ללא הסכמה, וכן דרך מציצנות או חשיפה של איברים מוצנעים בפני אדם אחר. בכדי שהמעשה יוגדר כמעשה מגונה נדרש שיהיה בעל אופי מיני וכן אם הוא מבזה או נעשה בכפייה.
3. התייחסויות חוזרות ונישנות בעלות אופי מיני המופנות לאדם ומתמקדות במיניותו, כאשר האדם הראה למטריד שאין הוא מעוניין בכך. יש לציין כי ביחסי מרות (מצב בו לאחד מהצדדים יש השפעה או סמכות על הצד השני כמו למשל ביחסים בין מרצה לסטודנט/ית), אין צורך להראות אם הייתה הסכמה לכך או לא, מכיוון שביחסים אלו ההסכמה עשויה לנבוע מניצול סמכותו והשפעתו של הצד השולט.
4. הצעות מיניות חוזרות ונישנות בעלות גוון מיני שמופנות לאדם שהראה למטריד שאין הוא מעוניין בכך. יש צורך לבדוק במקרים אלו האם ההצעה נשאה גוון מיני ואם חזרה על עצמה. גם כאן אין צורך להראות אם הייתה אי הסכמה במידה ומדובר ביחסי מרות.
5. השפלה או ביזוי ביחס לנטייתו המינית, מיניותו או מינו של אדם.

כיצד ניתן למנוע הטרדות מיניות באוניברסיטה?

סעיף 7 לחוק למניעת הטרדה מינית קובע כי כל מעסיק, לרבות המוסדות האקדמיים, חייב לנקוט באמצעים סבירים בכדי למנוע הטרדות מיניות או התנכלויות במסגרת יחסי עבודה, על ידי עובדו או על ידי ממונה מטעמו אף אם אינו עובד וכן לטפל בכל מקרה כאמור. נקבע יש לטפל באופן אפקטיבי במקרים של הטרדות מיניות או התנכלויות ולעשות כל מה שניתן בכדי למנוע את הישנות של המעשים ולתקן את הפגיעה שנגרמה מכך.

זאת ועוד על המעסיק לקבוע דרך יעילה להגשת תלונה בשל הטרדה מינית או התנכלות ולבירור התלונה. מעסיק המעסיק מעל 25 עובדים חייב לקבוע תקנון בו יובאו עיקרי החוק בדבר הטרדה מינית והתכלות במסגרת יחסי עבודה ויפורטו בו כיצד ניתן להגיש תלונות בגין הטרדות מיניות. סעיף 8 לחוק קובע קנס בשיעור הקבוע בסעיף 61(ג) לחוק העונשין בסך של 1,400 שקלים למעסיק שלא פרסם תקנון כאמור.

כלל המוסדות האקדמיים מורכבים ביותר ובפרט כשמדובר באכיפתו של החוק למניעת הטרדות מיניות. ארגון אקדמי מכיל אוכלוסיות שונות ביניהם, אוכלוסיית הסטודנטים, הסגל המנהלי והסגל האקדמי שלעיתים המרצים והמתרגלים שבו אינם מוגדרים כמרצים מן המניין או שמוגדרים כמרצים אורחים שלא עובדי המוסד. על כן קשה יותר לפקח את פעילותם. אך החוק למניעת הטרדה מינית

17/07/2024

077-5006206

052-6885006

קובע תחת סעיף 7(z) שבמוסדות להשכלה גבוהה על המוסד לראות את המורה או את המרצה כעובד או כממונה מטעם המעסיק ואת התלמיד ואת הסטודנט כעובד. על המעביד, קרי מוסד הלימוד, ליידע את העובדים באשר לחוק כאמור ואף לארגן פעילויות הסברה והדרכה שתכליתן מניעת הטרדות מיניות.

באקדמיה ישנו אתגר לאלץ את הסטודנטים להשתתף בהדרכות וכן לגייס את הסגל המנהלי והאקדמי לדבר. עם זאת ניתן לפעול בכמה מישורים בכדי לנסות למנוע את ההטרדה הבאה במוסדות להשכלה גבוהה כמו לתלות את התקנונים למניעת הטרדה מינית ברחבי הקמפוס וכן לשלוח את הטופס לכל עובד/סטודנט חדש, להכשיר נציבים שיוסמכו לטפל בתופעה, לערב את נשיא האוניברסיטה וכן לשתף את אגודת הסטודנטים שייקחו אחריות על הנושא. בנוסף, ניתן להטמיע במוסד תרבות מכבדת ולקבוע כללים ברורים בנושא ולא לטייח או להשתיק את התופעה. להתייחס לתלונות ברצינות ולטפל במקרים הללו בכובד ראש.

מתלבטים כיצד לפעול בעקבות הטרדה מינית שחוויתם?

משרדנו מעניק מזה תקופה ארוכה ייעוץ וייצוג משפטי לנפגעי הטרדה ותקיפה מינית בהליכים פליליים וכן בתביעות אזרחיות לפיצוי כספי בגין הנזקים שנגרמו להם. במידה ונפגעת כתוצאה מהטרדה או תקיפה מינית והנך רוצה לפעול במישור הפלילי נגד האדם שפגע בך או לתבוע ממנו פיצויים בגין הנזקים שנגרמו לך, פנה/י ללא דיחוי להתייעצות עמנו בטלפון **052-6885006** או [השאר/י פרטים](#) ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.